

การบริหารจัดการด้านการปกครองเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาของสงฆ์ภาค 12

Administration Regarding Stability for Buddhism of the Sangha Region 12

พระวิจิตร สุนทราวัตร และ ประณต นันทิยะกุล

Phrawichit Soontarawat and Pranod Nantiyakul

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Doctor of Philosophy in Public Administration Program, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัญหาการบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12 (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12 และ (3) ปัจจัยส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและการวิจัยเชิงปริมาณเป็นข้อมูลเสริม กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการเลือกแบบเจาะจงบุคคล จำนวน 21 รูป/คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวต่อตัว ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 12 จำนวน 390 รูป โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นสถิติเชิงพรรณนาด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัญหาการบริหารจัดการด้านการปกครองที่สำคัญคือ คณะสงฆ์ภาค 12 ให้ความสนใจกับงานด้านอื่น ๆ มากกว่าและไม่สามารถควบคุมบังคับบัญชาพระภิกษุที่มีพฤติกรรมขัดต่อระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการปกครองที่สำคัญคือ คณะสงฆ์ภาค 12 ควรลงโทษอย่างจริงจังเจ้าคณะผู้ปกครองหรือเจ้าอาวาส ต้องเอาใจใส่ดูแลพระภิกษุสามเณรที่ตนปกครองอย่างใกล้ชิด และ (3) ปัจจัยส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการปกครอง แบ่งเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่พระสงฆ์ฆาติการมีภาวะผู้นำ กล้าตัดสินใจ อำนาจและเอาใจใส่ดูแลพระภิกษุสามเณร ที่ตนปกครองอย่างใกล้ชิด ส่วนปัจจัยภายนอก คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสามารถ มีความเต็มใจ ได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ และร่วมแก้ไขปัญห

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การปกครอง, คณะสงฆ์ภาค 12

Abstract

Objectives of this research were to study (1) conditional problems regarding to administration of the Sangha Region 12, (2) development guidelines of administration of the Sangha Region 12, and (3) supporting factors of administration of the Sangha Region 12. This researched used qualitative research as principal means and supported by quantitative research. Sampling size of the qualitative research was purposive sampling from 21 experts or key informants, collected by in-depth and face to face interviews. Then, the data was analyzed by interpretation and descriptive analysis. For the quantitative research, sampling size was 390 monks in the areas of the Sangha Region 12. Questionnaires were used for data collection which was analyzed by descriptive statistics of percentage, mean, and standard deviation. The results' findings were as follows: (1) the major conditional problems of administration of

the Sangha Region 12 is inability to command or control the monks' behavior that was contrary to the Governmental Rules of Sangha, (2) the major development guidelines of administration regarding government were the Sangha Region 12 should dare to sanction seriously and fairly. Sangha must supervise the monks in the region closely, and (3) the supporting factors of administration regarding administration were, as internal factors, the Sangha Region 12's leadership with courage to show leadership roles, direct and care for the monks closely; and for the eternal factors such as giving opportunities for public participation for those who is willing to participate, having awareness, and learning to join and solve problems.

Keywords: administration, regarding government, Sangha Region 12

บทนำ

การปกครองคณะสงฆ์ เป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะถ้ามีระบบปกครองดี ศาสนาก็มีความเจริญมั่นคง การปกครองหรือการบริหารจัดการที่ดีนั้น จะต้องมีการแบ่งงานมอบอำนาจกระจายงานให้ผู้อยู่ในฝ่ายบริหารระดับต่าง ๆ รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถของตน และพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เพราะการปกครองคณะสงฆ์ปัจจุบันนี้ มีอำนาจรัฐและจารีตประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อมีอธิกรณ์เกิดขึ้นต้องอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นเกณฑ์จัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ (Religious Affairs Department, 1997)

ความสำเร็จในการบริหารจัดการสำหรับคณะสงฆ์ นั้น จะสำเร็จลงเช่นเดียวกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้ หรือจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของคณะสงฆ์ (Phradhampariyatsophon, 2005) ที่จะนำทรัพยากรดังกล่าวออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และได้ผลอย่างคุ้มค่า ซึ่งจัดว่าเป็นหน้าที่ของคณะสงฆ์ควรให้ความสนใจอย่างจริงจังกับการบริหารจัดการ กล่าวคือ เพื่อให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา ในขณะที่คณะสงฆ์ถือได้ว่าเป็นองค์กรที่แทรกตัวอยู่กับชุมชนทั่วประเทศและทุกระดับ ทำหน้าที่หล่อหลอมกลมเกลียวทางสังคมโดยยึดพื้นฐานหลักศาสนา และศีลธรรมทางพุทธ

การปกครองคณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลักใน

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ ซึ่งมีด้วยกัน 6 ด้าน อันได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ด้านสาธารณูปการ และด้านสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ระเบียบ มหาเถรสมาคม ข้อบังคับ มติ พระบัญชา สมเด็จพระสังฆราชหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน การระงับอธิกรณ์ การวินิจฉัย การลงนิคหกรรม การวินิจฉัยข้ออุทธรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการแต่งตั้งถอดถอนเจ้าคณะ พระสังฆาธิการ ควบคุมดูแลให้ถูกต้องตามข้อวัตรปฏิบัติของจริยาพระสังฆาธิการ และสถาบันคณะสงฆ์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ตระหนักถึงความสำคัญในระบบการปกครองคณะสงฆ์ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะปัจจุบันนี้ วิทยาการด้านการบริหารจัดการ และการจัดการก้าวหน้าไปมากคณะสงฆ์ควรจะได้ใช้วิทยาการเหล่านั้น มาช่วยเสริมการบริหารจัดการและการปกครองคณะสงฆ์ กิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารจัดการแบบราชการของฝ่ายบ้านเมือง กิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารจัดการที่คล่องตัวแบบภาคเอกชน และกิจการบางอย่างต้องบริหารตามหลักพระธรรมวินัย (Phrametheedhammaphon, 1996; Sriprasert, 2011)

ในท่ามกลางกระแสสังคมยุคปัจจุบัน คณะสงฆ์ภาค 12 มีสภาพปัญหาการปกครองอย่างไร คณะสงฆ์สามารถบริหารจัดการด้านการปกครอง โดยควบคุมดูแล อย่างเต็มประสิทธิภาพหรือไม่ คณะสงฆ์ภาค 12 สามารถบริหารจัดการด้านการปกครองในระดับต่าง ๆ

ให้ปฏิบัติเพื่อต่อพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของมหาเถรสมาคม และกฎ ระเบียบของวัด มากน้อยเพียงใด คณะสงฆ์ควรต้องบูรณาการศาสตร์การบริหารจัดการด้านการปกครองสมัยใหม่กับการบริหารจัดการด้านการปกครองในรูปแบบเดิมอย่างไร เพื่อเป็นการสนับสนุนคณะสงฆ์ในทุกกระบวน การพัฒนาองค์กรในเขตปกครองของตน สภาพปัญหาที่เป็นภัยคุกคามความมั่นคงของพระพุทธศาสนาควรได้รับการแก้ไขอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในทางวิชาการ และทางปฏิบัติต่อคณะสงฆ์ภาค 12 อันจะส่งผลให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง เป็นศูนย์กลางและเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน และของประชาชนคนไทย ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษา การบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 12 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการปกครองเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ภาค 12
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการปกครองเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ภาค 12

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (Wiruchnipawan, 2005) กล่าวว่า การบริหารจัดการ (administration) เป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารจัดการภาครัฐที่องค์กรของรัฐ และ/หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ ในการปฏิบัติราชการ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ มีกระบวนการบริหารจัดการที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ (1) การคิด (thinking) หรือการวางแผน (planning) (2) การดำเนินงาน (acting) และการประเมินผล (evaluating) และ

(3) มีจุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนา (development) อาจสรุปได้ว่า หรือการบริหารจัดการ (administration) เป็นคำที่คุ้นเคยและใช้กันอยู่เสมออย่างกว้างขวาง คือ หมายถึงการจัดการภารกิจภายในองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นไปตามนโยบายแผนงานที่ได้กำหนดไว้ หรือหมายถึง ภารกิจของบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือหลายคนที่เข้ามาทำหน้าที่ประสานให้การทำงานของแต่ละบุคคลที่ต่างฝ่ายต่างทำไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้

พระไพศาล วิสาโล (Phra Phaisan Visalo, 2546) กล่าวว่า การบริหารปกครอง และการดูแลพระสงฆ์เป็นเรื่องหนึ่งที่จะช่วยให้คุณภาพของพระสงฆ์ดีขึ้น คุณภาพของพระสงฆ์จะดีขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยอย่างอื่นอีก ทั้งนี้ หากระบบการปกครองสงฆ์เป็นระบบกากับดูแลพระสงฆ์ให้มีความประพฤติที่ถูกต้องดีงาม สิ่งที่จะต้องมาเสริมคู่กันก็คือระบบการกลั่นกรอง และกล่อมเกลาระบบกลั่นกรองมีไว้สำหรับบุคคลที่จะมาบวช ส่วนระบบกล่อมเกลาสําหรับผู้ที่ผ่านการบวชมาแล้ว อันที่จริงการกล่อมเกล่าผู้บวชนั้นมีอยู่แล้วตามพระธรรมวินัย โดยอุปัชฌาย์เป็นผู้มอบหมายให้ทำหน้าที่นี้ และเป็นผู้รับรองต่อคณะสงฆ์ อุปัชฌาย์จะต้องมีหน้าที่ กลั่นกรอง และกล่อมเกลากการกลั่นกรองเป็นขั้นแรกสำหรับผู้ที่จะมาเป็นสมาชิกคณะสงฆ์ขั้นตอนสำคัญกว่านั้นคือการกล่อมเกล่าในด้านความประพฤติ ความรู้ ความเข้าใจในทางธรรมให้เจริญงอกงามทั้งในคุณธรรมและปัญญา แม้คณะสงฆ์จะไม่มีระบบกลั่นกรองแต่ถ้ามีระบบกล่อมเกล่าที่ดีก็ยังมีหลักประกันว่าผู้ที่เข้ามาบวชเป็นพระจะได้รับการศึกษาอบรมให้เป็นพระที่ดี สามารถทำหน้าที่ตามพระธรรมวินัยได้ ทั้งนี้ คณะสงฆ์จะต้องสร้างระบบกล่อมเกล่าที่ดี ได้แก่ ระบบกล่อมเกล่าที่ไม่เป็นทางการก็คือ การดูแลเอาใจใส่ที่อุปัชฌาย์อาจารย์พึงมีต่อศิษย์ส่วนระบบที่เป็นทางการก็คือระบบการศึกษาด้านปริยัติธรรมของพระสงฆ์นอกจากนั้น การศึกษาโดยใช้พระธรรมวินัยเป็นเครื่องฝึกฝนพัฒนาจิตที่เรียกว่า ปริยัติ และปฏิบัติ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในชุมชนสงฆ์ วัดได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย จนเป็นศูนย์กลางของชุมชนพระสงฆ์ที่มีข้อวัตรปฏิบัติ อยู่ในสังคมที่งดงาม และมีความสามารถในการอบรมประชาชนให้มีหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิตนับว่ามีความสำคัญมาก

พระสังฆาธิการเป็นผู้ปกครองดูแลคณะสงฆ์ในเขตปกครองและวัดให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช มีหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงามของคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยดี ความสำเร็จในการบริหารจัดการของคณะสงฆ์ ยังจะต้องเกิดขึ้นใน 2 ระดับ ได้แก่ ความสำเร็จในการบริหารจัดการระดับพระสังฆาธิการ และความสำเร็จในการบริหารจัดการระดับคณะสงฆ์ ซึ่งความสำเร็จทั้ง 2 ระดับนี้ จะมีส่วนเกื้อหนุนและส่งเสริมกันและกัน กล่าวคือ หากสร้างความสำเร็จในพระสังฆาธิการได้ ก็จะมีผลทำให้การบริหารจัดการในระดับระดับประสบความสำเร็จตามไปด้วย และในขณะเดียวกัน หากมีความสามารถในการบริหารระดับคณะสงฆ์ภาพรวมประสบความสำเร็จ ก็จะมีผลทำให้การบริหารจัดการด้านต่างๆ ของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ มีผลสำเร็จลุล่วงได้ง่ายเช่นกัน

ผู้นำหรือความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพนั้น มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในอันที่จะบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นอย่างมาก ความล้มเหลวขององค์กรต่าง ๆ ที่เป็นมา สืบเนื่องมาจากการขาดผู้นำที่มีประสิทธิภาพแทบทั้งสิ้น ประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้นำได้ใช้ภาวะผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำนั้นมีหลายแบบแล้วแต่ว่าจะเลือกใช้แบบใดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง การเลือกแบบภาวะผู้นำ ผู้นำควรคำนึงถึงผู้ได้บังคับบัญชา สถานการณ์และบุคลิกภาพผู้นำเอง เพื่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเพื่อให้ผู้นำสามารถประสานงานประสานคนได้อย่างมีคุณภาพในทางปฏิบัติ ทำให้สามารถดำเนินกิจการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายวางไว้

พระพุทธศาสนาจะสามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคงก็ด้วยความปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นเกณฑ์การเสี่ยงใด ๆ ความเกรงกลัวความกังวลและความสงสัยมีความเจริญก้าวหน้ามีเสรีต่อความกดดันต่าง ๆ ซึ่งจะประกันให้เกิดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนภายในศาสนาดำเนินไปได้อย่างอิสระมีความแน่นแฟ้นเป็นปึกแผ่นมีความแน่นอนไม่เปลี่ยนแปลงไปโดยง่ายมีความอดทนต่อแรงกดดันต่างๆ ที่มากระทบในทุกๆ ด้านทั้งนี้

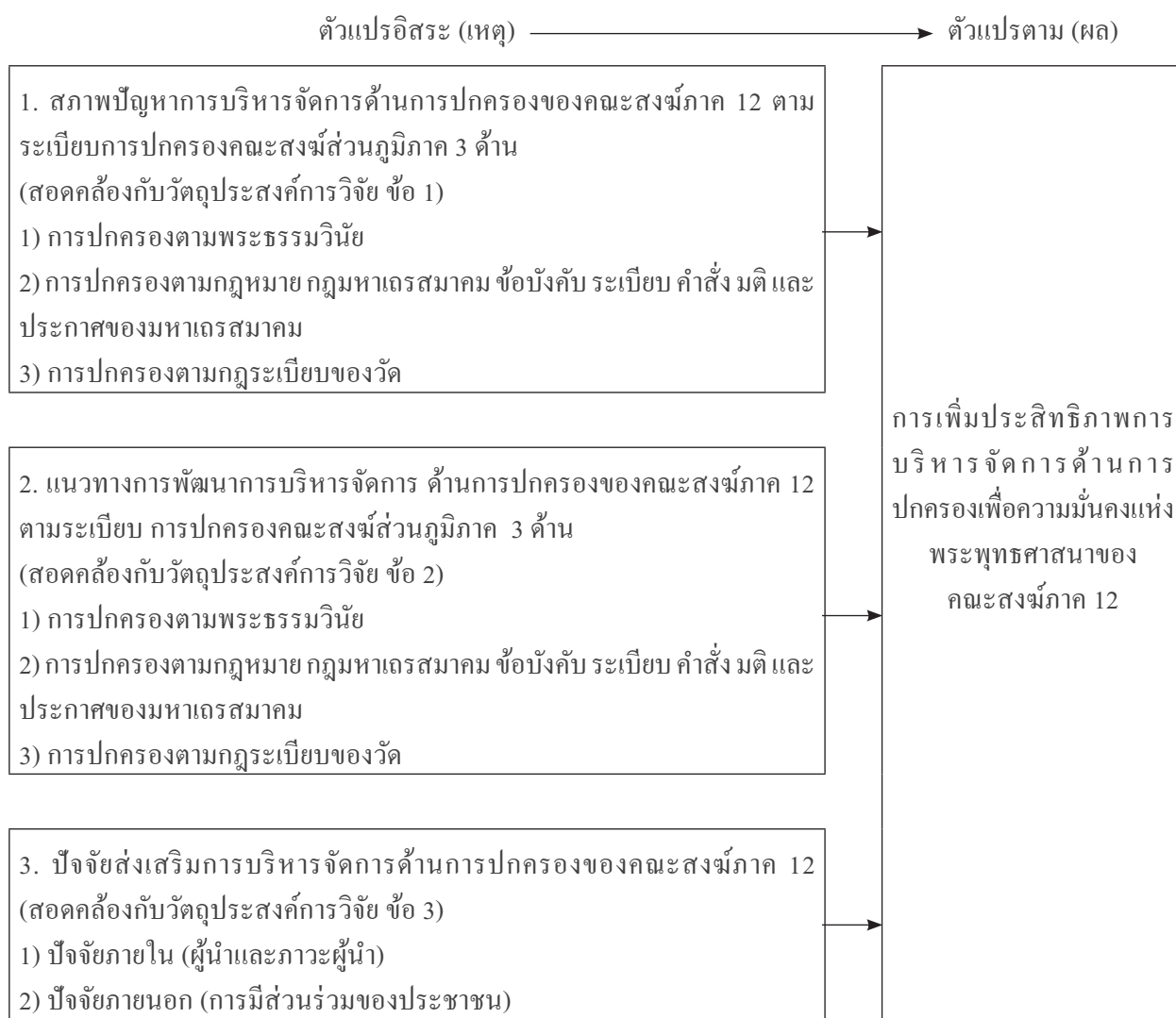
ต้องอาศัยองค์ประกอบกล่าวคือ (1) ต้องเพิ่มพูนศรัทธา (2) สร้างศรัทธาในพุทธศาสนา (3) การปกป้องคุ้มครององค์กรพุทธ (4) การใช้บริการชุมชน (5) การช่วยเหลือคนยากจน (6) มีกองทุนสงเคราะห์ (7) การบำรุงขวัญของประชาชน (8) การแก้ไขความขัดแย้งประชาสังคม (9) การร่วมสร้างประชาธิปไตย (10) การยืนยันพิพาทปกป้องคนดี (11) การรณรงค์จัดยาเสพติดทั้งปวง (12) การเป็นผู้มีวิชาดีและเป็นผู้ปฏิบัติดี (13) การทุ่มเทสร้างองค์การให้เข้มแข็ง (14) การอุทิศกาย วาจา ใจให้กับศาสนา (15) การสร้างวัดให้ร่มเย็น (16) พระเถรปราศจากอบายมุขทั้งปวงจากสภาพการณ์ปัจจุบันพระพุทธศาสนาถือว่าถูกท้าทายหลายรูปแบบ เพราะเนื่องจากสภาพปัญหาปัจจุบันสิ่งที่ เป็นภัยคุกคามทางศาสนามีมากมายและมีหลายรูปแบบ จึงมีคำถามอยู่ว่า ศาสนาจะมั่นคงเพราะนโยบายครองใจศรัทธาชนหรือไม่ จะมั่นคงเพราะการบริหารการจัดการหรือไม่ จะมั่นคงเพราะศรัทธาจากปัญญาชนหรือไม่ จะมั่นคงเพราะศรัทธาและการรักษาศาสนาของหมู่ชนทั้งประเทศหรือไม่ จะมั่นคงเพราะความมีวิชาและจรณะหรือไม่ การอยู่กับธรรมชาติ รักษาธรรมชาติรักษาสิ่งแวดล้อมตามหลักพระพุทธศาสนาไม่น้อยเพียงใด การเข้าใจกระแสสากล และเข้าใจการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นหรือไม่ สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการจะนำพาศาสนาให้มีความมั่นคงถาวรต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของเจ้าคณะปกครองแต่ละภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล และผู้มีอำนาจ นักวิชาการ เยาวชนช่วยกันทำความเข้าใจในหลักศาสนาและนำพาศาสนาให้เป็นปึกแผ่นมากยิ่งขึ้น (Dokthaisong, 2010)

ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าการปกครองของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน จึงยังเป็นแบบที่ยังไม่ได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน คือ (1) ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช (2) ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม (3) วินิจฉัยการลงนิคหกรรม วินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่ง หรือคำวินิจฉัย (4) แก้ไขข้อขัดข้องให้เป็นไปโดยชอบ (5) ควบคุมบังคับบัญชาพระภิกษุผู้อยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในเขตปกครองของตน และชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ในบังคับบัญชา

ให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย (6) ตรวจการและประชุม พระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน

คณะสงฆ์ภาค 12 มีวัดในเขตพื้นที่การปกครอง คณะสงฆ์ครอบคลุม 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดสระแก้ว จำนวน 1,341 วัด พระภิกษุ 14,895 รูป (Office of National

Buddhism, 2015) เป็นองค์กรสงฆ์ภายใต้การควบคุมดูแล ของมหาเถรสมาคม จึงมีหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบการ ปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค อีกทั้งยังมีหน้าที่ในการ สนับสนุน ส่งเสริมคณะสงฆ์ในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ดำเนินการ ปกครองเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์ภาค 12 ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method research) เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ และ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณในการสนับสนุนข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ

สัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ได้แก่ กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่หน ตะวันออกเจ้าคณะภาคเจ้าคณะจังหวัดในเขตปกครองคณะ สงฆ์ภาค 12 พระนักวิชาการ รองผู้อำนวยการ การสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธ

ศาสนาจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์
ภาค 12 และนักวิชาการพระพุทธศาสนา

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสอบถาม ได้แก่ พระภิกษุในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 12 จำนวน 14,895 รูป จากจำนวนวัด 1431 วัด (Office of National Buddhism, 2015) คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้วิธีการของยามานะ (Taro Yamane, 1973) กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ 389.513 จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้เก็บข้อมูลภาคสนามในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ตามกรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) การบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12 โดยผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ เพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น ซึ่งผลจากการทดสอบแบบสอบถามดังกล่าว ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ

แบ่งกระบวนการเก็บข้อมูลออกเป็น 3 รูปแบบ

เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการวิจัย ดังนี้ (1)จากการ ศึกษารวบรวมเอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยเพื่อหาแนวทางของการบริหารจัดการด้านการปกครองเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ภาค 12 (2) จากการสัมภาษณ์ (interview) และ (3) การสนทนากลุ่ม (focus group)

การวิจัยเชิงปริมาณ

เก็บรวบรวมข้อมูลจากพระภิกษุในเขตปกครองสงฆ์ภาค 12 โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ที่มีลักษณะคำถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยจำแนกประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ จากการสนทนากลุ่ม และจากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ประกอบกัน ใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล และพรรณนาลักษณะประชากรที่ศึกษาใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบสอบถาม โดยแจกแจงเป็น ค่าร้อยละ (percentages) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ผลการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ พบว่า

1. สภาพปัญหาการบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12 (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1) จำแนกตามกรอบแนวคิดการ วิจัย ทั้ง 3 ด้าน พบว่า

1.1 ด้านการปกครองตามพระธรรมวินัย คณะสงฆ์ภาค 12 ขาดความรู้ ความเข้าใจในการวินิจฉัยลงโทษกรรมตามหลักพระธรรมวินัย พระสังฆาธิการที่ได้รับตำแหน่งขาดความเหมาะสมด้านอายุพรรษา ขาดจิตวิญญาณที่ดีในการควบคุมพฤติกรรมที่ขัดต่อพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ ใช้ระยะเวลาไม่เหมาะสมในการวินิจฉัยอธิกรณ์และลงโทษกรรม องค์การด้านการปกครองในระดับกลางและระดับล่างจนถึงวัดยังขาดผู้รับผิดชอบอย่างแท้จริง ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนา พฤติกรรมของพระสงฆ์ มีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งต้องทำเป็นตัวอย่างที่ดี รวมถึงทำให้เสื่อมศรัทธา พระที่บวชใหม่ ไม่ได้สนใจศึกษาหาความรู้ทางพระพุทธศาสนาบวช

ไม่นานก็ลาสิกขาบทแล้ว

1.2 ด้านการปกครองตามกฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศของมหาเถรสมาคม พระสังฆาธิการส่วนใหญ่ขาดความรู้ทางด้านกฎหมาย และไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย มหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศของมหาเถรสมาคมระบบอุปถัมภ์ การยึดติดกับตำแหน่งและลาภสักการะของคณะสงฆ์ ทำให้การแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการมีปัญหา คณะสงฆ์ภาค 12 สนใจทำงานด้านอื่น ๆ มากกว่างานด้านการปกครอง ขาดวิสัยทัศน์ในด้านการปกครอง และยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ส่วนใหญ่มีแต่พระสงฆ์ที่อยากเป็นพระสังฆาธิการเพราะต้องการลาภยศมากกว่าอยากทำงาน หาช่อง ทางในการหลีกเลี่ยงกฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ และประกาศของมหาเถรสมาคมเพื่อประโยชน์ตน ภาพรวมเป็นไปแบบต่างคนต่างทำ ยังขาดการวางแผนและประสานงานร่วมมือ ขาดการสนับสนุน

1.3 ด้านการปกครองตามกฎหมาย ระเบียบของวัด คณะสงฆ์ภาค 12 ไม่สามารถควบคุมบังคับบัญชาให้พระภิกษุและสามเณรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของวัด ทุกวัดมีกฎ ระเบียบของตนเอง แต่ขาดการเอาใจใส่ต่อการควบคุมดูแลพระภิกษุและสามเณร ไม่ติดตามและแก้ไขข้อขัดข้องของผู้ที่อยู่ในบังคับบัญชา ไม่มีความเป็นเอกภาพในการกำหนดกฎ ระเบียบของวัด มีการใช้แนวทางและรูปแบบวิธีการอันเข้าลักษณะต่างคนต่างทำ บางครั้งนำมาซึ่งความขัดแย้งในสังคม หรือเกิดความเคลือบแคลงสงสัยของพุทธศาสนิกชน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12 (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2)

2.1 ด้านการปกครองตามพระธรรมวินัย คณะสงฆ์ภาค 12 และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการปกครองคณะสงฆ์ ควรมีการฝึกอบรมพระสงฆ์อย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางด้านพระธรรมวินัย ให้กว้างขวางขึ้น การปกครองคณะสงฆ์คือหัวใจของการรักษาความมั่นคงของพระพุทธศาสนา ต้องปกครองคณะสงฆ์ด้วยความซื่อตรงจริงใจและเป็นไปตามหลักพระธรรมวินัย อุปถัมภ์หรือมอบตำแหน่งส่งเสริมและสนับสนุนแก่

ผู้ทำงานในด้านการปกครองให้เป็นที่ปรากฏชัด แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะทำงานด้านการปกครองในองค์กรระดับกลางและระดับล่างจนถึงวัดร่วมมือวางแผนประสานงาน และสนับสนุนการศึกษาคณะสงฆ์ รัฐควรสนับสนุนและเพิ่มงบประมาณในด้านการปกครองให้เพียงพอ

2.2 ด้านการปกครองตามกฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศของมหาเถรสมาคม คณะสงฆ์ภาค 12 ควรพัฒนาในด้านจริยธรรมเพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติให้ตนเองมีคุณภาพพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปกครองและองค์กรควรออกนโยบายในเรื่องนี้ให้ชัดเจน โดยมีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ปรับปรุงการดำเนินงานของคณะสงฆ์ให้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะสงฆ์โดยแท้จริงและถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย เพื่อให้การปกครองมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ต้องพัฒนาการบริหารจัดการด้านการปกครอง ได้แก่ (1) พัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง (2) เพิ่มอำนาจ บทบาทและหน้าที่ของฝ่ายปกครอง (3) กระจายอำนาจทางการปกครองในแต่ละระดับ (4) จัดตั้งสถาบันพัฒนาบุคลากรทางการปกครอง และ (5) พัฒนางานภายใต้ระบบและกลไกที่มีอยู่ ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการให้ทันสมัยแยกเป็นด้านต่าง ๆ และปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ ในลักษณะเชิงบังคับเป็นการร่วมประสานงานที่สอดคล้องกับนโยบายในด้านการบริหารจัดการด้านการปกครองเปิดโอกาสให้พระสงฆ์เสนอแนวความคิดด้วยการระดมความคิดจากพระสังฆาธิการในระดับต่าง ๆ พระนักวิชาการและนักวิชาการด้านพระพุทธ ศาสนา โดยการจัดประชุมแบบมีส่วนร่วม ต้องอาศัยภาวะผู้นำเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพราะไม่มีระบบการใช้กำลังบังคับให้ปฏิบัติตามผู้นำในพระพุทธศาสนา การที่สมาชิกจะทำตามคำสั่งของผู้บริหารหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับสถานะผู้นำในผู้บริหารเป็นสำคัญ และควรจัดงบประมาณสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาสงฆ์ให้มากยิ่งขึ้น โดยส่งเสริมให้พระสังฆาธิการเข้ารับการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ หรือสนับสนุนให้พระสังฆาธิการได้ศึกษาด้านการบริหารจัดการในระดับปริญญา

2.3 ด้านการปกครองตามกฎหมาย ระเบียบของวัด ผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำ ต้องมีความสามารถในการจูงใจให้

คนเกิดความอยากปฏิบัติตามคำสั่งผู้บริหารต้องมีคุณสมบัติสำคัญ 2 ประการ คือ ความเพียรพร้อมด้วยคุณสมบัติส่วนตัวที่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำ และ ความมีน้ำใจในการปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมและองค์กรของตนสร้างความเป็นเอกภาพในการปกครองคณะสงฆ์แม้แนวทางและรูปแบบวิธีการจะแตกต่างกันบ้างแต่ให้มีเป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน ควรมีการคัดสรรฆราวาสเข้ามามีส่วนร่วมดูแลความเป็นไปของคณะสงฆ์ในทุกระดับ เช่น มีสภาชาวพุทธระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ไปจนถึงระดับตำบล เพื่อดูแลเอาใจใส่เรื่องต่าง ๆ ของพระภิกษุ เช่น การประพฤติปฏิบัติของพระภิกษุ ควรจัดอบรมบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีการประพฤติปฏิบัติที่ดีและมีการประสานงานหรือร่วมมือกันทำงาน และคณะสงฆ์ ต้องบังคับใช้กฎ ระเบียบ ให้เคร่งครัด ควรลงโทษอย่างจริงจัง โดยไม่เห็นแก่พวกพ้อง เจ้าอาวาส หรือ เจ้าคณะผู้ปกครอง ต้องเอาใจใส่ดูแลพระภิกษุที่ตนปกครองอย่างใกล้ชิด

3. ปัจจัยส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12 (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3)

3.1 ปัจจัยส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12 จากภายใน ได้แก่ ผู้นำและภาวะผู้นำ ซึ่งหมายถึง ผู้นำและภาวะผู้นำในการบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12 หมายถึง พระสังฆาธิการผู้มีอำนาจ ซึ่งเป็นผู้ตัดสินใจ และต้องแสดงบทบาทหน้าที่ในการจูงใจหรือใช้อำนาจบารมีในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกให้คนอื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ

3.2 ปัจจัยส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12 จากภายนอก ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งหมายถึง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีความสามารถ มีความเต็มใจ ได้เข้าร่วมในการรับรู้เรียนรู้ทำความเข้าใจร่วมแสดงทัศนะร่วมเสนอปัญหาพร้อมแก้ไขปัญหาร่วมคิดแนวทางพัฒนาและร่วมกระบวนการตัดสินใจ ในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12

โดยสรุปผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดเห็นด้วยกับปัจจัยส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการปกครองของ

คณะสงฆ์ภาค 12 ทั้ง 2 ด้าน

การวิจัยเชิงปริมาณ

จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม พบว่า

1. สภาพปัญหาบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีสภาพปัญหาด้านการปกครองตามกฎหมาย ระเบียบของวัดมากที่สุด รองลงมาเป็นสภาพปัญหาด้านการปกครองตามกฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ และประกาศของมหาเถรสมาคม และสภาพปัญหาด้านการปกครองตามพระธรรมวินัย ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12 ทั้ง 3 ด้าน ค่าเฉลี่ย 2.96 ควรมีแนวทางในการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยสนับสนุนการบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12

ปัจจัยภายในด้านผู้นำและภาวะผู้นำ พระสังฆาธิการผู้มีอำนาจบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12 ซึ่งเป็นผู้ตัดสินใจ และได้แสดงบทบาทหน้าที่ในการจูงใจ หรือใช้อิทธิพลในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกให้คนอื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทั้ง 3 ด้าน ค่าเฉลี่ย 3.40 อยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยภายนอกด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน การที่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสเข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนว ทาง ร่วมแก้ไขปัญหาร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12 ทั้ง 3 ด้าน ค่าเฉลี่ย 3.28 อยู่ในระดับปานกลาง

การอภิปรายผล

การปกครองคณะสงฆ์เป็นหัวใจหลักที่จะทำให้เกิดความมั่นคงแก่พระพุทธศาสนาได้ ผู้ที่จะเป็นกำลังสำคัญก็คือเจ้าอาวาส ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงเป็นผู้นำในวัด และชุมชน เจ้าอาวาสจึงต้องเป็นนักบริหาร ฉะนั้นการบริหารจัดการด้านการปกครองของคณะสงฆ์ภาค 12 จะ

ต้องให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมในขณะเดียวกัน ก็ต้องพิจารณาจุดอ่อนจุดแข็งของวัดและของชุมชนและ ต้องให้เป็นไปตามหลักพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทรง บัญญัติไว้ ในปัจจุบันเห็น ได้ชัดว่าพุทธศาสนาไทยได้สูญเสียความเชื่อมั่นลงไปมากเมื่อมีเหตุอันฉาวเกี่ยวกับพระ สงฆ์ปรากฏเป็นข่าวติดต่อกันตลอดหลายปีที่ผ่านมาชาว พุทธจำนวนมากเริ่มเกิดความหวาดระแวงศาสนาอื่นที่ ลูกขึ้นมากล่าวโทษอย่างชัดเจนว่าศาสนาอื่นเป็นศัตรู สร้างเหตุอันฉาวเหล่านี้ก็มีไม่น้อยข้อหาดังกล่าวดูจะได้ ผลไม่น้อยคงจะเห็น ได้จากเวลาที่มีการ โจมตีพระสงฆ์หรือ ฆราวาสคนใดที่มีทัศนคติทางพุทธศาสนาต่างไปจากตนหรือ ขัดผลประโยชน์ของตนข้อหาที่นิยมใช้กันก็คือกล่าวหาว่า คนเหล่านั้นรับแผนศาสนาอื่นมาบ่อนทำลายพุทธศาสนา

จากการศึกษาวิจัยปัจจัยส่งเสริมการบริหารจัดการ ด้านการเผยแผ่พุทธศาสนาของคณะสงฆ์ภาค 12 ซึ่งพบว่า ปัจจัยผู้นำและภาวะผู้นำในการบริหารงานของคณะสงฆ์ ซึ่งมีลักษณะที่ควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับหลัก การบริหารในปัจจุบันและใช้ศักยภาพที่มีอย่างเต็มที่โดย จัดระบบให้ดี ก็จะช่วยให้การปฏิบัติในการสนองงานด้าน การปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย ภาครัฐที่ สนับสนุนก็มีความพยายามที่จะปรับปรุง เช่น สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ แต่ประชาชนเข้าไม่ถึงความ จริงการบริหารจัดการทันสมัยแล้วการติดต่อสื่อสารกัน ได้เน็ตเวิร์คของสังคมมันเปลี่ยนหมดแล้ว อยู่ในช่วงของ พัฒนาการ ที่เกิดเป็นสำนักพุทธศาสนาแห่งชาติหรือกรม การศาสนาขึ้นมาก็คือ เกิดจากการปรับตัวเพื่อให้เกิดการ สอนงานคณะสงฆ์นั่นเอง ณ วันนี้สำนักงานพระพุทธ ศาสนาแห่งชาติและกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม มีความอิสระคล่องตัวในการจัดการบริหารองค์กรภายใน กำหนดเป้าหมายและมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติได้แล้ว แต่ คณะสงฆ์ยังคงย่ำอยู่ที่เดิม คณะสงฆ์ภาค 12 ต้องมีเป้าหมายวัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้วัด ทุกวัดมีแนวทางปฏิบัติที่เหมือนกันเป็นมาตรฐานเดียวกัน ทั่วประเทศและไม่ควรปล่อยให้มีวัดหนึ่งวัดใดที่กระทำการ บิดเบือนจากแผนการปฏิบัติงานนั้นเมื่อมอบหมาย แผนการปฏิบัติให้แก่วัดต่าง ๆ แล้วคณะสงฆ์ภาค 12 จะ ต้องทำหน้าที่ในการประสานงานควบคุมการปฏิบัติงานให้อยู่ในกรอบและแผนงานที่วางไว้ การควบคุมการปฏิบัติ

งานตามลำดับของโครงสร้างของคณะสงฆ์ภาค 12 ลงไป ยังวัดต่าง ๆ รวมทั้งยังต้องประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมใน งานต่าง ๆ ของคณะสงฆ์ภาค 12 ด้วย

การจัดโครงสร้างองค์กรของคณะสงฆ์ภาค 12 ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้การบริหารจัดการด้านการ ปกครองประสบความสำเร็จ เนื่องจากยังมีการจัดองค์กร ให้มีความซับซ้อนมากขึ้นเพียงใด ความสำเร็จและความ รวดเร็วของการปฏิบัติงานก็ยิ่งน้อยลงเท่านั้น เพราะ ในการสั่งการจะต้องมีขั้นตอนในการดำเนินการมาก มี กระบวนการและผู้มีอำนาจสั่งการหลายคน ซึ่งตามหลัก การของฟายโบล จะเห็นได้ว่าอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันมิได้ ผู้ที่ได้รับมอบหมาย ให้รับผิดชอบต่องานใด จะต้องได้รับมอบอำนาจให้เพียงพอที่จะทำงานได้สำเร็จ ซึ่งหากองค์กรมีความซับซ้อน มาก ก็จะทำให้ผู้ที่มีอำนาจและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่างๆ มากเช่นเดียวกัน

การกำหนดโครงสร้างขององค์กรยังทำให้สามารถ จำแนกลักษณะเฉพาะของงานให้ชัดเจนและสามารถที่จะ มอบหมายงานได้ตรงตามหน่วยงานที่สอดคล้องกับ ลักษณะของงานเนื่องจากมีสายการบังคับบัญชาอยู่แล้ว เพื่อแสดงความสัมพันธ์เรียงลำดับลดหลั่นกันไปตาม อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลในหน่วยงาน อย่างชัดเจนง่ายต่อการเข้าใจตลอดจนป้องกันการก้าวท้าว หรือซ้ำซ้อนของแต่ละงานในการนำพระธรรมวินัยของ พระพุทธองค์ไปประพฤติดุติปฏิบัตินั้นพระสงฆ์ถือได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ดังนั้นจึงต้องอาศัย พระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสถานการณ์ปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ ทุกขณะพระที่จะทำหน้าที่ในด้านการปกครองต้องเป็น ผู้ทันกับยุคสมัยมีกลยุทธ์มีเทคนิควิธีสามารถปรับให้เข้ากับ โลกในสมัยปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. ด้านการปกครองตามพระธรรมวินัยที่สำคัญคือ คณะสงฆ์ภาค 12 และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการ ปกครองคณะสงฆ์ ควรมีการฝึกอบรมพระสงฆ์อย่าง

ต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางด้านพระธรรมวินัยให้กว้างขวางขึ้น ควรส่งเสริมสนับสนุนและให้ความสำคัญกับงานด้านการปกครองมากขึ้น ควรแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะทำงานด้านการปกครองในองค์กรระดับกลางและระดับล่างจนถึงวัดการปกครองคณะสงฆ์ คือหัวใจของการรักษาความมั่นคงของพระพุทธ ศาสนา ต้องปกครองคณะสงฆ์ด้วยความซื่อตรงจริงใจ และเป็นไปตามหลักพระธรรมวินัย

2. ด้านการปกครองตามกฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศของมหาเถรสมาคม ที่สำคัญคือ คณะสงฆ์ภาค 12 ควรพัฒนานุเคราะห์ให้มีความสามารถในการปกครองคณะสงฆ์และควรออกนโยบายในเรื่องนี้ให้ชัดเจน โดยมีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ควรปรับโครงสร้างการบริหารจัดการให้ทันสมัยแยกเป็นด้านต่าง ๆ และปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการในลักษณะเชิงบังคับเป็นการร่วมประสานงานที่สอดคล้องกับนโยบายในด้านการบริหารจัดการด้านการปกครอง เพื่อให้การปกครองมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ต้องพัฒนาการบริหารจัดการด้านการปกครอง ได้แก่ (1) พัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง (2) เพิ่มอำนาจ บทบาทและหน้าที่ของฝ่ายปกครอง (3) กระจายอำนาจทางการปกครองในแต่ละระดับ (4) จัดตั้งสถาบันพัฒนานุเคราะห์ทางการปกครอง (5) พัฒนางานภายใต้ระบบและกลไกที่มีอยู่เปิดโอกาสให้พระสงฆ์เสนอแนวความคิดด้วยการระดมความคิดจากพระสงฆ์ การในระดับต่างๆ พระนักวิชาการและนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา โดยการจัดประชุมแบบมีส่วนร่วม และควรมีภาวะผู้นำเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพราะไม่มีระบบการใช้กำลังบังคับให้ปฏิบัติตามผู้นำในพระพุทธศาสนา การที่สมาชิกจะทำตามคำสั่งของผู้บริหารหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำในผู้บริหารเป็นสำคัญ

3. ด้านการปกครองตามกฎหมาย ระเบียบของวัดที่สำคัญคือ คณะสงฆ์ภาค 12 ควรต้องมีภาวะผู้นำ ต้องมีความสามารถในการจูงใจให้คนเกิดความอยากปฏิบัติตามคำสั่ง ผู้บริหารต้องมีคุณสมบัติสำคัญ 2 ประการ คือ ความเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติส่วนตัวที่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำ และ ความมีน้ำใจในการปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมและองค์กรของตน ควรจัดอบรมบุคลากร ให้มีความ

รู้ความเข้าใจมีการประพฤติปฏิบัติที่ดีและมีการประสานงานหรือร่วมมือกันทำงาน และคณะสงฆ์ต้องบังคับใช้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด และควรลงโทษอย่างจริงจัง โดยไม่เห็นแก่พวกพ้อง เจ้าอาวาส หรือ เจ้าคณะผู้ปกครอง ต้องเอาใจใส่ดูแลพระภิกษุสามเณรที่ตนปกครองอย่างใกล้ชิด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. คณะสงฆ์ภาค 12 ควรมีการกระจายอำนาจพระสงฆ์ไม่ควรดำรงตำแหน่งหลายอย่างเปิดโอกาสกับพระสงฆ์ได้ทำงานมากขึ้นมีการกระจายอำนาจการบริหารให้มากขึ้นและสะดวกขึ้น โดยมีหน่วยงานมีช่องทางรองรับจากภาครัฐมีงบประมาณและหน่วยงานที่ดูแลจากภาครัฐ โดยมีคณะสงฆ์เป็นผู้ดูแลและปฏิบัติการ

2. พระสงฆ์ควรยึดหลักพระธรรมวินัย ไม่บิดเบือนคำสอนหรือตีความเข้าใจตัวเองเพราะจะทำให้เกิดสัทธรรมปฏิรูป ไม่ควรนำเรื่องนอกศาสนาหรือลัทธิพิธีกรรมใด ๆ เข้ามาปะปนในคำสอนหรือเพื่อชักนำให้คนเกิดศรัทธาเพราะจะทำให้คนหลงเชื่อในสิ่งที่เป็เลือกมากกว่าหลักคำสอน

3. คณะสงฆ์ภาค 12 ควรสร้างเครือข่ายในการบริหารด้านการปกครองมากขึ้นไม่ควรยึดติดกับระบบการปกครองทางคณะสงฆ์มากไปเพราะงานบริหารด้านการปกครองยิ่งกระจายยิ่งแตกตัวมากเท่าไร ก็ยิ่งเกิดการร่วมมือมากและมีเครือข่ายในการทำงานมากเท่านั้น

4. คณะสงฆ์ภาค 12 ควรเน้นการบริหารในระดับล่างเช่นระดับจังหวัดลงมาไม่ควรพึ่งพาองค์กรมหาเถรสมาคมมากเกินไปเพราะท่านมีศาสนิกมากและมีอายุมากควรบริหารในระดับพื้นที่คือจังหวัดหรืออำเภอซึ่งสามารถควบคุมดูแลและประเมินผลงานได้ง่ายกว่าเพราะอยู่ในพื้นที่อยู่ใกล้ชิดกับสังคมมาก

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มหาเถรสมาคมควรมีการปรับปรุงกฎระเบียบของมหาเถรสมาคมให้มีความทันสมัยมีการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลไม่ควรบริหารในลักษณะเดิมซึ่งเป็นแนวดั้งแต่ควรบริหารในแนวราบอาศัยการประสานงานสร้างเครือข่ายองค์กรให้มากขึ้นและเปิดโอกาสให้พระสงฆ์รุ่นใหม่รวมทั้ง

ประชาชนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น

6. คณะสงฆ์ภาค 12 ควรมีการปฏิรูปการปกครอง
ให้มีความทันสมัยฝึกระเบียบวินัยให้พระปฏิบัติตามหลัก

พระธรรมวินัย ทำให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของพุทธ
ศาสนาในลักษณะที่เป็นรูปธรรม

References

- Dokthaisong, B. (2010). *The scope of public administration in globalization..* Bangkok: Panyachon. (in Thai)
- Office of National Buddhism. (2015). *Basic of Buddhism 2015*. Bangkok: Author. (in Thai)
- Phradhampariyatsophon. (2005). *The Buddhist Sangha administration*. Bangkok: Odean Store. (in Thai)
- Phrametheedhammaphon. (1996). *Sangha in Thailand*. Bangkok: Buddhadham Foundation. (in Thai)
- Phra Phaisan Visalo. (2003). *Buddhism in Thailand: Trends and exit from the crisis*. Bangkok: Sodsri – Saritwong Foundation. (in Thai)
- Religious Affairs Department. (1997). *Buddhist monks guide with the clergy and religion*. Bangkok: Author. (in Thai)
- Sriprasert, P. (2011). The administration of Sangha in ecclesiastical region governance of Singburi. *EAU Heritage Journal Social Science and Humanities*, 1(2), 108-117. (in Thai)
- Wiruchnipawan, W. (2005). *Management and administrative development of the constitution and government agencies*. Bangkok: Nitidham. (in Thai)
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper & Row.

